

Alla älskar Alice

Filmen *Alla älskar Alice* är en överlevnadsberättelse om en 12-årig flicka vars värld rasar samman under föräldrarnas bittra separation. Från att tidigare ha varit en självklar del av helheten – mamma, pappa, barn, är Alice plötsligt osynlig och ensam med sin sorg, brukbar endast som ett vapen i föräldrarnas skilsmäso-krig. Trots sin ringa ålder ställs Alice inför en mycket svår uppgift i livet. Hon måste återigen lita på att livet bär henne – och att hon är älskad.

Rekommenderad från åk 5

En filmhandledning av
KIRSI VIKMAN

Handling

Hemma hos den 12-åriga Alice sitter familjen samlad vid frukostbordet. Det är en vacker höstmorgon och livet är som vanligt i den idylliska sekelskiftesvillan. Men Alice är på sin vakt. Bakom föräldrarnas sammanbitna leenden tickar en tystnad som vilken sekund som helst kan explodera i bråk och konflikter.

Senare på eftermiddagen skuttar Alice glatt till pappa Johans arbetsplats. Hela kvällen ska de vara tillsammans, köpa fotbollsskor och träna inför en viktig skolmatch. Just när Alice hunnit fram, ser hon pappan förälskat krama om sin kollega, Anna, som dessutom bor i grannhuset och är mamma till Alices skolkamrat. Den generade pappan förklarar att de måste skjuta upp fotbollen och skickar hem Alice.

När Alice kommer hem hör hon sin misstänksamma mamma Lotta rasa om sin makes uppenbara otrohet. I köket sitter bara mammas väninna, Tina, som förstår att Alice hört alltihop och försöker trösta henne. Alice håller tyst om vad hon sett för familjesammanhållningen och väntar på pappan hela kvällen. Först mot natten är han hemma. Då ser Alice sina föräldrar älska.

Nästa dag är den stora fotbollsdagen. Spelet går hetsigt och publiken hurrar. Johan, som spelar i sin dotters lag, har bara ögon för Anna. De två hoppar efter bollen, skrattar och tar i varandra. Alice känner sig sårad och skäms för sin far. Den offentligt kränkta Lotta fräser att

Förtvivlan och starka känslor i "Alla älskar Alice", en film om tolvåriga Alice vars föräldrar separerar.

hon inte accepterar mera. Vid familjens hemkomst är stämningen laddad. Alice gör allt hon kan för att få dem sams igen, men mot natten är hemmet ändå som en krigsskådeplats. Lotta skriker att Johan knullat en hora, att barnen ska veta vilken skit de har till en far. Han rusar ut ur huset.

Alice gömmer sig i trädgården och ser sin mamma stå framför Annas köksfönster med en krukväxt i handen. När Johan och Anna kramas i köket flyger krukans rakt igenom rutan. Skrik och glasskärvor. Redan morgonen därpå har Alice och hennes lillebrors, Pontus, liv gått i spillror; de informeras om föräldrarnas skilsmässa: Pappa har träffat en ny kvinna, Anna – och ska skaffa sig en ny familj.

Efter separationen är Alice deprimerad. När läraren ser detta och vill hjälpa, drar hon sig djupare in i sitt skal. Varje dag måste hon möta den dystre Patrik, Annas son, vars existens påminner om pappans svek.

Jämt och ständigt tutar hennes kompisar ut om skilsmässan vilket gör så ont att Alice förnekar sanningen. Inget får förmörka Alices dröm om att familjen trots allt återförenas. Hennes pappa har bara hamnat i en ond förtrollning, beskriver Alice familjesituationen hos sin skolkurator. Så småningom kommer han tillbaka till verkligheten och ser vilken hemsk kärring Anna är. Sedan flyt-

tar han tillbaka hem, tänker Alice.

En dag vandrar Alice gråtande i skogen där hon stöter ihop med Anna och Patrik. Anna inser att hon måste hjälpa Alice och tvingar henne till konfrontation. Äntligen kommer Alice förkvävda känslor ut. Hon skriker ut sitt hat gentemot Anna och sin pappa, slår och gråter för att sedan utmattad kasta sig i hennes famn. Anna berättar för Alice hur mycket pappan älskar och saknar henne och försäkrar att hon aldrig någonsin kan ta hennes plats.

Johan flyttar ut i skärgården. Att ta barnen dit för första gången fyller honom med glädje. Äntligen tillsammans! Solen skiner och de gungar skrattande fram på en fulllastad flakmoped genom landskapet. Johan presenterar stolt barnens andra hem, en charmig villa vid vattnet. Morgonen därpå serverar Anna frukost, och Alices värld rasar samman. Inte har pappan sagt ett ord om att de flyttat ihop. Alice ringer sin mammas telefonsvarare och ber mamman skynda sig dit.

Johan ber om förlåtelse för sin feighet, och Alice bestämmer sig för att stanna. Den nya familjekonstellationen får alla att gå på tå, kanske särskilt Anna som konstant känner sig nedtryckt av Alice kritiserande och missnöjda blick. När hon dessutom förlöjligar en pannkaksmiddag – som Anna mycket nervöst lyckats få ihop – får laddningen sin

utlösning. Den vresiga Anna kritiserar Alice personlighet vilket resulterar i en högljudd konflikt med Johan. På kvällen försonas dock Alice och Anna som berättar om Patriks stora sorg i livet: att hans pappa aldrig velat träffa honom. För första gången tycks Alice känna sig lite tryggare tills stormen närmar sig den lilla ön. I ösregnet stannar en taxibåt vid bryggan. Det är Lotta som tillsammans med sina föräldrar kommit för att tvinga med sig barnen hem.

Lotta bestämmer sig för att börja ett nytt liv i Norge. Tillsammans med barnen åker hon hem till Tina som föder upp hästar i ett kargt fjordlandskap. Alice inser att flytten innebär en slutgiltig separation från pappan och ringer gråtande till honom. Det visar sig att Johan ingenting vet om sin ex-frus Norgeplaner. Alice ställer sin mamma mot vägen. Hon svarar att pappan har övergivit och svikit sin familj. Han behöver inget veta. Då råkar Tina höra sin väninnas ord och läxar upp henne. Tänker Lotta inte alls på sina barn? Den ursinniga Lotta åker hem.

Barnen börjar regelbundet hälsa på sin far. En dag rusar Johan och Anna till skolgården och berättar att Patrik rymt hemifrån. Alice – som nu har en pojkvän – förstår plötsligt att hon börjat bry sig om Patrik. Han är ju ändå hennes "halvbror". Efter att ha hållit sig undan hela dagen blir det Alice som Patrik söker sig till senare på kvällen. Han har bråkat med sin mamma som berättat att hon ska gifta sig med Johan. Sedan hoppar Patrik ut genom fönstret och försvinner igen.

Morgonen därpå hittar Alice och Lotta pojken sovande i bilen. Patrik rusar till skogs med Lottas ilska skrik efter sig. Han hittar en kanot vid stranden, hoppar i den men faller i vattnet. Alice förstår att Patrik inte kan simma och ber sin handfallna mamma rädda hans liv. När Anna och Johan kommer till stranden hittar de den trötta pojken i Lottas famn. Med viss ömhet ger Lotta pojken till sin mor, och kvinnorna ser på varandra för första gången. Vi anar en möjlig försoning.

Att "förlora" den ena föräldern
Patriks olycksfall i filmens klimax utkristalliserar symboliskt hela berättelsens kärna. Lotta är så upptagen av sin egen känslostorm att hon är oförmögen att se sin roll som vuxen. Hon står vid vattnet och låter pojken kämpa för sitt liv tills hon inser att han inte överlever utan hennes hjälp.

Alla älskar Alice kan tolkas som en överlevnadshistoria om en 12-årig

flicka vars hela tillvaro rasar samman under föräldrarnas bittra separation. Efter att ha varit en självklar del av helheten – som består av barn, mamma och pappa – hamnar Alice i en sorts ingenmansland, i ensamhet och utanförskap. Trots sin ringa ålder ställs hon inför en mycket svår uppgift i livet. Hon måste återigen lära sig lita på att livet bär henne – att hon är älskad.

När Lotta inser att Johan älskar en annan kvinna sedan en tid tillbaka, sätts hela hennes väsen i våldsam rörelse. Hon är kränkt, ledsen och ursinnig. Medan hon godtroget har litat på sin man och tagit hand om deras gemensamma barn har han levat ett annat liv i grannhuset. Vem har hon egentligen älskat, en främmande karl?

I sin bittra sinnesförvirring blandar Lotta ihop kärleken mellan en man och en kvinna och kärleken mellan en förälder och ett barn. Hon börjar hjärntvätta barnen. Jämt och ständigt upprepar hon att pappan övergett dem, att pappan bara bryr sig om sig själv. Han är en svikare, lögnare och en skit som bara stuckit. Hon erbjuder barnen sin egen "sanning".

En skilsmässa är en svår upplevelse för barnet som måste ge upp drömmen om att familjen trots allt återförenas. Likt många föräldrar i verkligheten är Lotta så upptagen av sin egen sorg att hon inte ser sina barn lida. Genom att baktala Johan fördubblar Lotta barnens förlust: de berövas sin egen bild av pappan. Men på sätt och vis förlorar barnen också bilden av sin mamma, vars energi mest går åt till att hata.

I en scen ser vi Alice söka tröst i gamla, lyckliga familjevideor. Där möter hon återigen de kärleksfulla föräldrar som fortfarande gläds åt det fina de en gång skapat: sina barn. Kanske känns kärleken skrämmande för Alice?

Om den kan förvandlas till hat så blixtnabbt – kanske kan även hon hata en dag?

★ Alice mamma tycker att barnen ska få veta hela sanningen om föräldrarnas skilsmässa. Har barn rätt att få veta alla orsaker till föräldrarnas separation – om inte, varför? Fundera på scenen där Johan och Lotta berättar för sina barn om att de skall skiljas. Hur känner sig barnen då – hur skulle du reagera?

★ Ska föräldrarna visa barnen hur dom mår? Bör de bespara barnen sina konflikter och gräl? Vad gör Alice mest ledsen under föräldrarnas separation? Hur uttrycker hon sin sorg? Hur reagerar lillebror och Patrik på den ändrade familjesituationen?

Älskar du mig fortfarande pappa?

Den mest sårbara punkten hos en vuxen människa är nog hennes relation till sina egna barn. Lotta vill hämnas sin ex-man men ser inte att barnen är de som straffas mest. När hon tvingar dem välja bort sin pappa, försvinner även en del av dem.

Känslan av att vara betydelselös och oälskad blir en del av Alice personlighet. Medan en pojke behöver sin pappa som identifikationsobjekt och vägvisare; någon som sätter trygga gränser, ser en flicka sin far som sitt första kärleksobjekt. Alice är pappas flicka som dessutom är på väg in i puberteten. Endast pappan kan visa henne hur hon blir bemött och respekterad som kvinna. Även hennes framtida förhållningssätt till män påverkas: Ska hon våga lita på dem?

Alla älskar Alice skildrar en flickas behov av sin pappas kärlek genom att presentera den nya kvinnan som en konkurrent. Johans relation till Anna är mycket sensuell och erotiskt laddad samtidigt som de busar och skrattar som två stora barn. Alice går sönder av svartsjuka. I en scen surar Alice bakom buskar i skogen där hon ser sin far brottas på marken med sin älskade. Så fort Anna försvunnit från platsen dyker Alice upp för att ligga i pappans famn – i en identisk position. Var har du varit, frågar Johan sin dotter. "Jag dök ner från himlen", svarar Alice saligt vilket förmedlar hennes känsla av övergivenhet.

Av samspelet mellan mamma och pappa kan barnet lära sig om samspelet mellan en kvinna och en man. Om föräldrarna har en lång och destruktiv konflikt med varandra och dessutom hamnar i en känslomässig regression (Lotta blir som en sårad liten flicka) kan det bli svårt för barnet att möta vuxenvärlden och det motsatta könet. I Alice fall får den första kärleken utrymme först efter att familjesituationens stabiliserats. Återigen kan hon känna sig älskad och accepterad.

★ Fundera på Alice relation till sin far. På vilket sätt behöver hon/lillebrodern honom? Hur försöker Alice hitta bevis på pappas kärlek? Vad gör hon för att känna sig älskad? Tycker du att Anna gjort ett misstag genom att ha inlett en relation med Alice pappa? Fundera också på Johans sätt att avsluta sitt äktenskap. Sviker han sina barn?

★ Hurdana är Lotta och Johan som föräldrar? Ger de barnen tillräckligt mycket kärlek under sin krissituation?

★ Alice blir kär i sin skolkamrat Anton. Kan föräldrarnas skilsmässocirkus påverka hennes känslor för honom?

Att förvandlas till en kameleont

Under skilsmässan hamnar Alice i bakgrunden och riskerar att förlora en del av sin identitet. Plötsligt är hon inte längre Alice utan både en iakttagare och samtidigt föräldrarnas egendom, ett vapen de använder mot varandra. Medan Lotta tar över makten, är Johan subtilare i sin relation till barnen. Han talar jämt om betydelsen av att bespara dem konflikter när han i själva verket inte vågar konfrontera ex-frun och erkänna sin egen skuld.

Ibland bryts filmens kaotiska händelseförlopp av Alice egna funderingar hos en kurator. Hon tittar rakt in i kameran och berättar om sin osynlighet: om sin känsla av att vara som ett brev som kastas fram och tillbaka. Samtidigt som föräldrarna bråkar om Alice bästa berövar de hennes egen vilja.

Att få rollen som budbärare åt sina föräldrar är en stor fasa för barnet. Man tvingas förmedla obehagligheter och konflikter som man inte ens förstår. Varje kontakt med en förälder innebär förkastande och nervärdering av den andra. Man kan aldrig koppla av, aldrig känna sig lugn och trygg. Det enda barnet vill är ju att tycka om bägge sina föräldrar – utan att känna skuld.

Rädslan för att såra sina föräldrar hindrar barnet även från att lyssna till sina egna känslor och från att ge uttryck för dem – vilket är nödvändigt för barnets psykiska hälsa. Ett talande exempel på detta är scenen där barnen hämtas från sin pappa mitt i natten. Den hysteriska mormodern spelar upp Alice telefonmeddelande där hon skriker ut sin desperation över att pappan flyttat ihop med Anna. När Alice ser pappan bryta ihop (på grund av att barnen hämtas) ber hon gråtande om förlåtelse. "Ni behöver inte vara rädda längre", säger mormodern som egentligen är rädd för sin egen skuld. För länge sedan pressade hon sin man att bryta kontakten med sina barn från sitt tidigare äktenskap.

★ Vad gör Alice för att bli sedd? Vad betyder det att se en annan människa? Varför är det viktigt att bli sedd och respekterad som man är? Finns det någon/några karaktärer i filmen som har en förmåga att se och förstå Alice?

★ När Alice berättar för kuratorn om att känna sig som ett brev som kastas

mellan föräldrarna, vad menar hon då? Vilka konsekvenser får föräldrarnas smutskastning?

★ Om barnet hamnar i en olycklig roll som budbärare eller används som ett vapen, vad skulle man kunna göra för att hjälpa? Varför betar sig Alices föräldrar som det gör?

★ Fundera på Alice olika roller under skilsmässoprocessen. Vad förväntas av henne? Tycker du att Alice tvingas ta för mycket ansvar för de vuxnas problem?

★ Alice kompisar retar henne vilket leder till att hon drar sig undan. Vad skulle ni göra för att förändra situationen?

Att ha två familjer

Johan berättar aldrig för sin fru varför och hur det nya förhållandet fick sin början. Under Lottas skrämmande raseriutbrott öppnar sig ett lämpligt tillfälle för honom att sticka: "Vem skulle orka leva i en sådan skit?"

Även Lotta uppfattar sig som ett offer vilket gör det svårare för henne att känna något ansvar för sina handlingar. Det är Alice som ofta måste ta över vuxenrollen, trots sin omognad. Dessutom tvingas hon och Pontus anpassa sig till att bo i två hem – innan de ens hunnit bearbeta föräldrarnas separation.

Att lära sig leva i en styvfamilj är oftast svårt och krävande. Man måste kompromissa och visa generositet till människor som man inte ens fått välja själv i sitt liv. I filmen brottas både Anna och Alice med sin känsla av utanförskap och överflödighet. Alice måste dessutom visa lojalitet mot sin mamma vilket kan vara en orsak till hennes avvisande av Anna.

Men livet i en styvfamilj öppnar också nya möjligheter för Alice. Hon gör en lång resa in i sig själv och lär sig att människors sanningar är olika. När man vågar lita på kärleken, kan man ge bort en del av den. Då kommer kärleken tillbaka.

★ Vad är det svåraste med att leva i en styvfamilj? Fundera på scenen med pannkakskonflikten. Vad handlar grälet egentligen om? Tänk ur alla inblandades perspektiv!

★ Fundera på de problem och konflikter som finns i Alice styvfamilj och försök hitta på möjliga lösningar. Hur skulle de kunna må bättre?

På flakmoppen leker livet en kort stund.

★ Hurdan är Alice och Annas relation? Hur förhåller hon sig till Alice? På vilket sätt har även hon det svårt?

★ Har livet i en styvfamilj även positiva sidor? Får barnen någonting på "köpet", någonting de aldrig skulle kunna uppleva annars?

Att läsa för barn 11-12 år

Anna-Karin Eurelius: "Världens mesta madonna", Eriksson & Lindgren, 2000
Ronnaug Kleiva: "Kärlek på pinne från Ouagadougou", Natur och kultur, 1999
Dahlbäck Helena: "Julias höst", Bonnier Carlsen, 1996

För ungdomar

Tor Fretheim: "Sirenerns sång", Ordfront, 1992
Henning Mankell: "Hunden som sprang mot en stjärna", Rabén & Sjögren, 1990
Inger Skote: "Gå inte ifrån mej!", Norstedts, 1994
Cann Kate: "Göra slut", Tiden, 2002

PRODUKTIONSUPPGIFTER

Sverige 2002
Manus & regi: Richard Hobert
Foto: Lars Crépin
Klippning: Leif Kristiansson
Musik: Björn Hallman

I ROLLERNA

Johan – Michael Persbrandt
Anna – Lena Endre
Lotta – Marie Richardson
Alice – Natalie Björk
Mormor – Marie Göransson
Morfar – Sverre Anker Ousdal
Patrik – Anastasios Soulis

TEKNISKA UPPGIFTER

Längd: 119 min
Ljud: Dolby SRD, DTS
Format: 1:1,85
Censur: Från 7 år
Svensk premiär: 4 oktober 2002

DISTRIBUTION

Sonet Film, Box 20105, 161 02 Bromma tel 08-555 24 800, fax 08-28 58 34
www.sonetfilm.se